

PRAKTIKA TË MIRA NGA RAJONI DHE MË GJERË

Këto praktika janë përzgjedhur nga botimi:
“ANALIZË E POLITIKAVE TË PËRGJEGJSHME GJINORE PËR FAMILJEN NË SHQIPËRI”

Disa shtete kanë hartuar dhe rregulluar politikat e tyre në mbështetje të ekuilibrit midis punës dhe jetës duke mundësuar një mjedis më miqësor për familjet.

RREGULLIMET PËR LEJET

LEJA PRINDËRORE

Norvegjia ofron një sistem fleksibël të lejes prindërore duke përcaktuar një kuotë për nënën, një kuotë për babain dhe një periudhë të përbashkët që prindërit mund ta ndajnë.

Kuota e nënës është 15 javë me mbulim financiar 100 përqind, dhe 19 javë të tjera me 80 përqind. Përveç kuotës, nëna gjithashtu ka të drejtë të marrë leje tre javët e fundit para datës së lindjes.

Kuota e babait është 15 javë me mbulim financiar 100 përqind dhe mund të merret nga java e shtatë pas lindjes në javë të ndara ose të gjitha së bashku.

Periudha e përbashkët është 16 javë me mbulim financiar 100 përqind dhe 18 javë me 80 përqind, të cilën prindërit mund ta ndajnë. Kur babai merr lejen prindërore nga periudha e përbashkët, nëna mund të punojë, të studiojë ose të merret me një veprimtari tjetër.

Leja prindërore mund të merret nga 60 ditë para lindjes deri sa fëmija të mbushë moshën 12 vjeç. Leja është e paguar dhe ka një kohëzgjatje prej 480 ditësh për fëmijë, por vetëm 96 ditë mund të përdoren pasi fëmija bëhet katër vjeç.

Përgjatë vitit të parë të fëmijës të dy prindërit mund të marrin lejen njëkohësisht deri në 30 ditë.

LEJA E LINDJES PËR BABAIN

Kur vetëm babai ka të drejtë të përfitojë lejen e lindjes, ajo është 40 javë me mbulim financiar prej 100 përqind dhe 50 javë me 80 përqind.

Baballarët në Norvegji duhet të marrin minimumi dy muaj leje lindje. Kompanitë, për shkak të sistemit të vendosur janë të vetëdijshme se një baba i ri duhet të kujdeset për fëmijën e porsalindur dhe kjo praktikë kuptohet dhe pranohet lehtësisht.

Babai ka të drejtën e lejes së lindjes për 30 ditë kalendarike të paguara plotësisht si dhe një shtesë prej 10 ditësh në rast të lindjes së binjakëve apo shtesë prej 20 ditësh për lindjen e trinjakëve.

LEJA PËR PËRKUJDESJE NDAJ FËMIJËS

Në rastin kur fëmija është sëmurë, një prind në Suedi ka të drejtën e lejes për 120 ditë për çdo fëmijë deri në moshën dymbëdhjetë vjeç. Kjo leje mbulohet financiarisht në masën prej 80 përqind. Përveç kësaj, prindërit mund të marrin shtatë ditë pushim pa dorëzuar raport mjekësor.

RREGULLIMET FINANCIARE

Të gjitha ekzaminimet mjekësore gjatë shtatëzënisë dhe derisa fëmija të mbushë moshën pesë vjeç, nëse këshillohen mjekët e kompanisë së sigurimit shëndetësor.

Shteti norvegjez ofron shkollim dhe mjete shkollore falas (si libra dhe materiale të tjera), si dhe shërbime shëndetësore falas për fëmijët deri në moshën 18 vjeç.

Suedia ofron kontribut financiar prej 120 euro në muaj për çdo fëmijë deri në moshën gjashtëmbëdhjetë vjeç.

Përfitimi financiar për lejen e lindjes për një nënë të punësuar apo vetëpunësuar, e cila plotëson kushtet e kontributeve për sigurimet shoqërore është në masën 100 përqind të pagës së saj. Nëse këto kushte nuk përmbushen, përfitimi financiar është 310 euro në muaj.

SHPËRBLIMI FINANCIAR PËR PRINDËRIT

Shpërblimi prindëror për nënat (ose për baballarët 77 ditë pas lindjes së fëmijës), të cilat nuk janë të siguruar për të përfituar lejen prindërore (studentë apo të papunë) është në vlerën 258 Euro në muaj.

NDIHMË PËR PËRKUJDESJEN NDAJ FËMIJËS

Që nga marsi 2017, Austria ka miratuar një sistem të ri të ndihmës për përkujdesjen ndaj fëmijës, të quajtur tarifa e sheshtë, vlera e së cilës varion nga 15 në 35 euro në ditë (në varësi të kohëzgjatjes së zgjedhur për shpërblimin financiar). Kohëzgjatja e ndihmës është 365 ditë deri në 851 ditë nga data e lindjes së fëmijës kur kërkohet nga njëri prind dhe 456 ditë deri në 1063 ditë nga data e lindjes së fëmijës nëse kërkohet nga të dy prindërit. Ndërsa sistemi tjetër i ndihmës së përkujdesjes ndaj fëmijës është

i lidhur me të ardhurat, dhe vlera e përfitimit është 80 përqind e të ardhurave të fundit për një kohëzgjatje jo më shumë se 365 ditë pas lindjes së fëmijës kur kërkohet nga njëri prind, dhe jo më gjatë se 426 ditë kur kërkohet nga të dy prindërit.

AKSESI NË PËRKUJDESIN NDAJ FËMIJËS

Austria ofron çerdhe si ambiente të kujdesit ditor, të cilat janë të përshtatshme për nevojat e fëmijëve të vegjël deri në moshën tre vjeç. Për më tepër, qeveria ofron qendra ditore të kujdesit për fëmijët e punonjësve, që janë në vendin e punës, ose afër saj dhe ndihmojnë punonjësit të kenë një akses më të lehtë në përkujdesjen ndaj fëmijëve.

Një sistem tjetër është edhe 'kujdesi prindëror ditor' ku baballarët dhe nënat kujdesen për një ose më shumë fëmijë në shtëpinë e tyre. Financimi i këtij sistemi bëhet përmes kontributeve të prindërve, subvencioneve publike dhe pjesërisht përmes ndihmave të kujdesit për fëmijët. Gjithashtu gjyshet dhe gjyshërit mund të punësohen për ndihmë të përkushtuar për kujdesin e fëmijëve.

Së fundmi, për fëmijët e moshës shkollore, përveç shkollave publike dhe private ofrohen dhe shkollat e hapura përgjatë gjithë ditës, të cilat ofrojnë zgjidhje alternative për kujdesin ndaj fëmijëve.

RREGULLIMET E PUNËS

MBROJTJA NGA LARGIMI PREJ PUNËS

Austria ka rregulluar mbrojtjen e punonjësve gjatë shtatëzanisë, lejes së lindjes, apo punësimit me kohë të pjesshme duke përcaktuar një periudhë kohore gjatë së cilës punonjësit nuk mund të largohen nga puna.

Kështu, gratë nuk lejohet të pushohen nga puna gjatë shtatëzanisë dhe deri katër muaj pas lindjes gjatë lejes së lindjes dhe deri në katër javë pas përfundimit të saj. Punonjësit që zgjedhin të punojnë me kohë të pjesshme pas lindjes së fëmijës nuk mund të largohen nga puna gjatë kohëzgjatjes së kontratës me kohë të pjesshme deri në katër javë pas përfundimit të kontratës. Ky rregull aplikohet derisa fëmija të bëhet katër vjeç.

KUSHTE PUNE FLEKSIBËL

Në rastet kur fëmija kërkon përkujdesje të shtuar ose të veçantë për shkak të shëndetit apo zhvillimit, të vërtetuar me raport mjekësor, njëri nga prindërit e punësuar ose të vetëpunësuar, ka të drejtë të punojë gjysmën e orëve të punës në mënyrë që t'i sigurojë fëmijës kujdesin e duhur. Ky përfitim mund të përdoret pas mbarimit të lejes prindërore dhe mund të zgjasë derisa fëmija të mbushë tre vjeç. Gjatë kohës që prindi ushtron të drejtën për të punuar me kohë të pjesshme, përfiton njëkohësisht ndihmë financiare prej 310 euro në muaj të mbuluara nga Fondi Kroat i Sigurimeve Shëndetësore.

